

MEDIAMAKONDA DEEPFEYKLARNING KO'RINISHLARI

Ziyodullayeva Xumora, O'zbekiston davlat jahon tillari
universiteti Xalqaro jurnalistika fakulteti talabasi

ПОЯВЛЕНИЯ ДИПФЕЙКОВ В МЕДИА- ПРОСТРАНСТВО

Зиёдуллаева Хумора, студентка факультета международной
журналистики Узбекского государственного университета
мировых языков

APPEARANCES OF DEEPFEIKS IN MEDIA SPACE

Ziyodullayeva Khumora, Student of international journalism
faculty of Uzbekistan State University of world languages

Elektron pochta:
[xumoraziyodullayeva9@
gmail.com](mailto:xumoraziyodullayeva9@gmail.com)

Tel: +998 93 199 55 03

Annotatsiya: Mazkur maqola mediamakonda deepfakelarning turli ko'rinishlari, tarqalish texnologiyalari, turlari hamda zarar va oqibatlari to'g'risida. Shuningdek, ushbu maqolada jahon ilmiy adabiyotlarda keltirilgan fikrlar umumlashtirilib, taklif va tavsiyalar keltirilgan.

Kalit so'zlar: sun'iy intellekt, video, kiberxavfsizlik, ijtimoiy tarmoq, veb-sayt, omma, fishing, feyk xabarlar.

Abstrakt: Эта статья о различных проявлениях, технологиях распространения, типах, а также повреждениях и последствиях дипфейков в медиа-пространство. Также на поверхности данной статьи обобщены мнения, изложенные в мировой научной литературе, даны предложения и рекомендации.

Ключевые слова: искусственный интеллект, видео, кибербезопасность, социальные сети, веб-сайт, общественность, фишинг, фейковые сообщения.

Abstract. This article is about the different manifestations of deepfakes in media space, the technologies of distribution, types and damage and consequences. Also, on the surface of this article, The opinions presented in the world scientific literature are summarized and suggestions and recommendations are presented.

Keywords: Artificial intelligence, video, cyber security, social network, website, public, phishing, fake news.

KIRISH

Insonning miyasi yolg'on yoki haqiqatni avtomatik ravishda aniqlash uchun moslashmagan. Biz atrofimizdagi borliqni turli his qilish organlari orqali anglaymiz. O'z-o'zini o'rganadigan SI ning muhim xususiyati shundaki, ular prototiplarning xususiyatlarini saqlab qolgan holda, o'zlarining noyob analoglarini yaratadigan matnlar, nutqlar va haqiqiy obyekt tasvirlarining asosiy xususiyatlariga asoslanadi [1]. Bu esa deepfake audio, vizual va audiovizual formatlarga ega bo'lishini anglatadi.

Shunday qilib, ular haqiqiy matnlar, audio fayllar va videolarni yaratishda ishlatilishi mumkin. Deepfake ishlab chiqarish shakllarining xilma-xilligi ularni insonga ta'sir qilishning ko'p qirrali va samarali vositasiga aylantiradi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODLAR

SI yordamida yaratilgan noto'g'ri ma'lumotlar turli xil natijalarga erishish uchun ishlatiladi. Deepfakedan zamonaviy siyosiy muloqotda foydalanishning asosiy maqsadi bu yoki

boshqa subyektni kontent yaratish orqali obro'sizlantirishdir, bu yerda u provokatsion fikrlarni, jamiyatda qoralangan harakatlarni amalga oshirishga xizmat qiladi [2]. Ushbu texnologiya ma'lum siyosiy aktyorlar yoki jamoalarni targ'ib qilish uchun ham qo'llaniladi. Deepfake ishlab chiqarishda, shuningdek, siyosiy subyektni tarqatilgan noto'g'ri ma'lumotlar mantig'i bilan belgilangan faol harakatlarni amalga oshirishga undash uchun mo'ljallangan provokatsiyalarni yaratish maqsadlariga erishishi mumkin [3].

Deepfeylarning global tarqalishi xalqaro tartibning barqarorligi uchun katta xavf tug'dirishi mumkin.

Birinchidan, dunyoning mintaqalari texnologik jihatdan notekis rivojlangan, shuning uchun bir qator davlatlar yoki korporatsiyalar shartli raqabodosh mamlakatlari, kompaniyalari yoki fuqarolik jamoalarida siyosiy aloqa tizimiga axborot bosimi masalalarida favqulodda darajadagi tashabbusni olishlari mumkin.

Ikkinchidan, Feyklardan foydalanishning mavjudligi global axborot maydonining sezilarli buzilishlariga olib kelishi mumkin. Bu esa qarorlari va motivlari deformatsiyalangan media muhitining ta'siri bilan belgilanadigan muayyan davlatlarning tajovuzkor harakatlari natijasida yuzaga keladigan salbiy rivojlanish ssenariylariga olib kelishi mumkin.

Transmilliy korporativ yoki fuqarolik subyektlari tomonidan yaratilgan provokatsion va obro'sizlantiruvchi turlarning audiovizual deepfeyklari eng katta tahdid hisoblanadi [4]. Shuni tan olish kerakki, mualliflik huquqi deepfake texnologiyasidan foydalangan holda yaratilgan asarlarni himoya qiladi. Ularni yaratishda fotosurat yoki videoning mualliflik huquqi buzilishi mumkin, buning asosida shunga o'xshash asar yaratilishi mumkin[5].

MUHOKAMALAR

R.Amelin va S.Channovning ta'kidlashicha, foto va video tasvirlarga o'zgartirishlar kiritishga imkon beradigan dasturlar, tizimlar va texnologiyalarni yaratishda ularning cheklovlarni belgilash, dasturni yaratish maqsadlari va uning funktsionalligi hisobga olinishi kerak.

Inson huquqlari uchun chuqur texniknologiyalarning haqiqiy tahdidlariga qaramay, ushbu texnologiya ijobiy va salbiy ta'sirga ega bo'lgan texnik vositalardan biri bo'lib tuyuladi. Shu munosabat bilan qonun chiqaruvchi oldida fuqarolarning huquqlarini buzish imkoniyatini minimallashtiradigan chora-tadbirlar majmuini ishlab chiqish va amalga oshirish vazifasi turibdi [6].

Bronislav Kozlovskiy o'zining ***"Максимальный репост"*** kitobida yozganidek, yangiliklarni o'qish va eng muhimi, repostlar ma'lumot olishning bir usuli emas, balki o'zingizni boshqa odamlarga ko'rsatish imkoniyatidir. Ya'ni, siz uchun javob muhim bo'lsa, unda soxta va haqiqiy yangiliklarning qiymati bir xil emas - va yolg'on haqiqiyliklardan ko'ra foydaliroq hisoblanadi [7]. 2017-yil fevralida *Science* jurnali dunyodagi eng nufuzli ilmiy nashrlaridan biri, ***"feyk yangiliklar"***ni nomer mavzusiga aylantirdi. Olimlar *Twitter* ijtimoiy tarmog'ida o'n yil davomida tarqatilgan ***126 000*** ta soxta va haqqoniy yangiliklarni to'pladi. Ularning tahlilida yolg'on haqiqatga qaraganda ancha tez ommalashgani aniqlandi [8].

NATIJARAR

Deepfakeni qanday aniqlash mumkin?

Deepfake texnologiyasi hali oddiy foydalanuvchi sezmaydigan darajada mukammal emas. Uning ba'zi belgilari orqali soxtaligini aniqlash mumkin [9].

- ✧ Videodagi obyekt soxta ya'ni notekis harakat qiladi.
- ✧ Ovoz va lablar harakati bir-biriga to'g'ri kelmaydi.
- ✧ Obyektning o'ng va chap ko'zning rangi bir-biriga mos kelmasligi mumkin.
- ✧ Obyektning ko'zlari umuman miltillamasligi mumkin yoki boshqacharoq miltillaydi.
- ✧ Obyektning ko'zlari va tishlariga alohida e'tibor berilishi kerak. Ko'zlarda porlash bo'lmasligi mumkin va tishlarda turli chiziqlar ko'rinishi mumkin.
- ✧ Yuzdaga niqob qo'llanilishi tufayli burunning ba'zi sohasida kutilmagan soyalar paydo bo'ladi.

Fake news bilan chalg'ituvchi va soxta ma'lumot tashuvchi kontentni farqlash zarur.

Axborotning buzilishi ko‘pincha quyidagi uchta shaklda amalga oshiriladi:

- **Disinformation** – odamga, ijtimoiy guruhga yoki mamlakatga zarar yetkazish maqsadida qasddan yaratilgan soxta axborot hidoblanadi.
- **Misinformation** – axborotning to‘liq bo‘lmasligi, ya’ni axborot soxta bo‘ladi, ammo zarar yetkazish maqsadida yaratilmaydi.
- **Malinformation** – obyekt haqida aniq ma’lumot, ammo undan insonga, ijtimoiy guruhga yoki mamlakatga zarar yetkazish uchun foydalaniladi [10].

XULOSA

Shunday qilib, SI texnologiyasining rivojlanishi siyosiy aloqani o‘zgartirishda katta rol o‘ynaydi va bu turli darajadagi subyektlardan media muhitining yangi sharoitlariga moslashishni talab qiladi degan xulosaga kelish mumkin. Deepfake materiallari bilan kurashishning muhim samarali usuli bu tashqi ko‘rinishni o‘zgartirish texnologiyasidan foydalanish izlarini aniqlay oladigan sun‘iy intellektni yaratishdir. Biroq, bunday texnologiyadan foydalanish ishbilarmonlik obro‘sigi putur yetkazadigan, shaxsning sha’ni va qadr-qimmatini kamsitadigan yoki qasddan jinoiy niyatlar bilan yaratilgan deepfake materiallarini yaratish va tarqatish uchun javobgarlikni o‘z ichiga olgan tegishli me’yoriy-huquqiy bazasiz samarali bo‘lishi dargumon. Bundan tashqari, axborot xavfsizligi va sun‘iy intellekt bo‘yicha mutaxassislariga murojaat qilish kerak.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Kim H., Garrido P., Tewari, A. Deep video portraits // ACM Transactions On Graphics. 2018. P. 1-14.
2. Fletcher J. Deepfakes, artificial intelligence, and some kind of dystopia: the new faces of online post fact performance // *Theatr J.* 2018. P455-471.
3. Красовская Н. Р. Технологии манипуляции сознанием при использовании дипфейков как инструмента информационной войны в политической сфере // *Власть.* 2020. Т. 28, № 4. С. 93-98.
4. Ковалев В. И., Матвиенко Ю.А. «Поведенческая» война как одна из перспективных невоенных угроз безопасности России // *Информационные войны.* 2016. Т. 40, № 4. С. 20-25.
5. Нохрина М. Л. Субъективное гражданское право на собственное изображение в Российской Федерации // *Петербургский юрист.* — 2017. — № 1. — С. 115-120.
6. Amelin R., Channov S. On the Legal Issues of Face Processing Technologies // *Communications in Computer and Information Science.* Volume 1242. — Springer Cham, 2020. — P. 223-236.
7. Козловский Б. Максимальный репост: как соцсети заставляют нас верить фейковым новостям / Б. Козловский. - Москва: Альпина Паблицер, 2018.- 198 с.
8. Soroush Vosoughi, Deb Roy, Sinan Aral. The spread of true and false news online [Recurso electrónico]: Science / Soroush Vosoughi, Deb Roy, Sinan Aral. -2018. -Vol.359.-Issue 6380.- 1146-1151.-<https://science.sciencemag.org/content/359/6380/1146.full>.
9. <https://blog.eldorado.ru/publications/chto-takoe-deepfake-10-luchshikh-prilozheniy-dlya-sozdaniya-dipfeykov-35408>
10. ClaireWardle, Hossein Derakhshan, “Information Disorder. Toward an interdisciplinary framework for research and policymaking”, Council of Europe, 2017.

